Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Nørre Djurs Egnsarkiv 1987

Publikationer fra Nørre Djurs Egnsarkiv:

Årsskrift 1977, 1978 er udsolgt.
Følgende publikationer haves endnu i restoplag.
Priserne gælder ved direkte køb på arkivet.

Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1979, 80 sider	40,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1982, 32 sider	15,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1983, 48 sider	30,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1984, 48 sider	33,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1985, 48 sider	33,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1986, 48 sider	33,-
Nørre Djurs Egnsarkiv. Årsskrift 1987, 48 sider	33,-
Årsskrift 1982-1986 (5 årgange samlet)	100,-
Ib Klausen; De tre søskende i Meilgaard Skov. 1976, 16 sider	3,-
J. V. Nissen; Bidrag til Skildringer af Forhold i Nørre og Sønder Herred, Randers Amt, i Tiden 1850 og derefter, 1891, optrykt 1978, 60 sider	8,-
Kulturbilder aus Nørre Djurs, 1985, 24 sider (tysk tekst)	20,-
Kulturbilleder fra Nørre Djurs, 1985, 24 sider (dansk tekst)	20,-

Indhold:

Forord 2
Beretning 2
Johs. Kaysen: Voldby Andelsmejeri 1887-1964 4
Andrea Møller (†): Brønstrup 1910 18
Billeder i arkiv og privateje 21
Tom Mortensen: Foreningskampagnen 35
Billeder i arkiv og privateje 40
Vilh. Beck: Fem breve 1872-1877 43

ISBN 87-981783-8-5
ISSN 0106-7176
1. oplag 1987
Udgivet af Nørre Djurs Egnsarkiv
Redaktion: Tom Mortensen, Else Lassen, Ove C. Gelsing
Forside: Tegning af Ib Klausen
Bagside: Arkivets bomærke tegnet af Birgit Kaarøe
Tryk: Indtryk, Herredsvejen 7, 8581 Nimtofte
ELLEN og KARL GLEERUP
Sdr. Homåvej 2
8570 Trustrup

Forord

Nørre Djurs Egnsarkiv udsender hermed årbog 1987 med lokalhistoriske artikler, beretninger og billedstof fra Nørre Djurs kommune.

Nørre Djurs Egnsarkiv har stadig brug for nyt arkivstof. Når De derfor har læst denne bog igennem, så tænk på, om ikke også De ligger inde med arkivalier til *Nørre Djurs Egnsarkiv,* eller De ligger måske inde med stof eller idéer til artikler til kommende årbøger. Brug årbogen som gave til venner og bekendte og gør dem samtidig opmærksom på arkivets virke. De er altid velkommen til at besøge arkivet for at se, hvad der gemmer sig på hylderne, ligesom De på arkivet vil kunne få hjælp og vejledning, hvis De søger bestemte oplysninger.

Tak til alle, der med artikler, tekster og billeder har medvirket til udgivelsen af årbog 1987.

På bestyrelsens vegne
H. Lykke Nielsen,
formand

Beretning

Det forløbne år har ikke været præget af store eller epokegørende begivenheder, men må betegnes som et godt arbejdsår, hvor en fortsættelse og intensivering af det daglige arbejde har været hovedopgaven. Og det daglige arbejde er stort - nok større, end de fleste forestiller sig. Blot registreringen af nye arkivalier er et stort arbejde, da der skal udarbejdes mange registre og oplysninger for hvert stykke papir, som indkommer, for at publikum senere nemt kan finde frem til arkivaliet igen.

Nørre Djurs Egnsarkiv er også gået i gang med en ny og gennemgribende registrering af arkivets store billedsamling, så også billedmaterialet skulle blive lettere tilgængeligt.

Gennemgangen af skolearkivalier er også blevet færdig, og der er udarbejdet en registrant over, hvor mange skolearkivalier der findes, og hvor de befinder sig. Ligeledes er arkivet i gang med at fotografere og registrere mindesten rundt om i kommunen.

Fra Landsarkivet i Viborg har *Nørre Djurs Egnsarkiv* indkøbt kopier

af fæste- og skifteprotokoller fra Meilgård, så arkivet nu sammen med tidligere indkøb har en stor samling af disse protokoller fra godserne i kommunen.

Nørre Djurs Egnsarkiv deltog som i tidligere år på Nørre-Djursmessen med en udstilling af: »Vind- og vandmøller i Nørre Djurs før og nu«. Egnsarkivet var som forrige år repræsenteret ved »Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver«'s årsmøde. De med årsmødet forbundne kurser og foredrag finder bestyrelsen er væsentlige for arkivet, og vi vil fremover forsøge at skaffe midler til, at flere repræsentanter kan deltage i årsmøderne.

Nørre Djurs Egnsarkiv har i årenes løb udgivet en række bøger, hæfter og skrifter. Nogle af disse publikationer er udsolgt, og de skulle derfor gerne genoptrykkes, da de stadig efterspørges. I den anledning har arkivet søgt økonomisk støtte gennem nogle bankers og sparekassers kulturfonde, der tidligere har støttet udgivelsen af lokalhistoriske skrifter, og det har da også givet positive resultater, så vi snart kan påbegynde genoptrykningen af disse bøger.

I anledning af 200-års jubilæet for stavnsbåndets ophævelse i 1988 skal Nationalmuseet lave en udstilling. Fjellerup er blevet udvalgt som type på en landsby, og *Nørre Djurs Egnsarkiv* har i den anledning været inddraget i forhandlinger med Nationalmuseet.

I hele Århus amt er man gået i gang med en foreningskampagne. Den går ud på at få registreret alle nuværende og tidligere foreninger i amtet. Denne kampagne skal efterhånden være landsdækkende, så alle foreninger i Danmark bliver registreret. Når kampagnen er slut, vil historieforskerne derved få et stort kildemateriale til den videre historieforskning, idet materialet indeholder arkivalier af vidt forskellig karakter foruden det foreningsmæssige f.eks. oplysninger om sociale, religiøse, politiske og erhvervsmæssige forhold. Til dette store registreringsarbejde er det lykkedes arkivet at få afsat midler til en medhjælp, der bl.a. skal rundt i kommunen og prøve at indsamle oplysninger om alle tidligere og nuværende foreninger, så registreringsarbejdet kan blive færdigt, inden kampagnen slutter.

Til de mange, der på den ene eller anden måde har støttet *Nørre Djurs Egnsarkiv,* skal til slut lyde en stor tak. Tak til bestyrelse, arkivar og støttekreds for et stort arbejde for *Nørre Djurs Egnsarkiv.*

H. Lykke Nielsen,
formand

Voldby Andelsmejeri 1887-1964

Johs. Kaysen

Den følgende oversigt over mejeriets historie er egentlig en række taler, som Johs. Kaysen holdt ved mejeriets jubilæer i 1947 og 1962. Vi har valgt at gengive hans fremstilling som den er. Enkelte afsnit med personomtale o.l. er dog udeladt med forfatterens tilladelse, ligesom det har været nødvendigt at skære afsnit bort for at skabe sammenhæng i fremstillingen, der jo er nedskrevet på forskellige tidspunkter. Afsnittet om mejeriophøret er tilføjet af redaktionen ud fra forhandlingsprotokollen.

Johs. Kaysen, født 1895, var formand for Voldby Andelsmejeri i årene 1944-1963, men har opholdt sig i Sangstrup siden 1922, hvor han, udover sin gerning som landmand, har beklædt en lang række tillidshverv i sogn og kommune.

Før andelsmejeriet blev stiftet for 100 år siden, havde der i Voldby eksisteret et privat fællesmejeri i en lille halv snes år. Det var dette mejeri, som andelsmejeriet opkøbte, og Voldby Andelsmejeri blev derved det første andelsmejeri på egnen.

Redaktionen.

Det første år

Tirsdag den 2. august 1887 blev den første mælk leveret til Voldby Andelsmejeri. Ifølge den første forhandlingsprotokol har der været ført mange forhandlinger og holdt mange bestyrelsesmøder for at tilrettelægge denne begivenhed. Lørdag den 3. april drøftedes, hvorledes det daværende fællesmejeri kunne overtages. Den 11. april vedtog man at udbyde den gamle mejeribygning til salg. Den 24. april vedtoges det at bortlicitere arbejdet med opførelse af et nyt mejeri på den måde, at bestyrelsen selv foretog indkøb af materialer. Der står således, at Jens Møller, Eske Nielsen og Søren Møller gør indkøb af tømmer og brædder, Anders Andersen og Jens Kruse gør indkøb af mursten, kalk og cement, Jens Gartner og Vest gør indkøb af bødker- og blikkenslagerarbejde, Jens Gartner og Jens Poulsen skaffer grus, og det bestemtes, at kørsel af sten foregår på den måde, at andelshaverne henter stenene i forhold til koantal; 77 sten pr. ko fra Grenaa og 115 sten pr. ko fra teglværkerne i Dalstrup eller Emmelev.

Den 3. maj vedtoges det at låne 10.000 kr. i sparekassen i Grenaa. Jens Jensen i Voldby påtog sig at være kasserer for sommeren. Den 9. maj blev arbejdet udliciteret. Der var indkommet fem tilbud, spændende fra 2.150 kr. fra tømrer Graabæk i Kolind til 1.745 fra tømrer Rasmus Andersen i Enslev. Som lavestbydende fik Rasmus Andersen, der var i kompagni med murer Børgesen i Ginnerup, arbejdet.

Den 22. maj behandledes de indkomne ansøgninger til mejeribestyrerpladsen. Der var indkommet 13 ansøgninger, hvoraf 3 blev taget ud, og den 28. maj blev antaget Mads Kristian Hansen fra Lunderskov for en årlig løn af 1.550 kr. samt 15 % af det, smørret kostede over noteringen, fri brændsel og skummetmælk samt en pægl fløde daglig. Han skulle selv holde det fornødne folkehold med kost og løn.

Den 6. juni blev mælkekørselen udliciteret. Veggerslevturen gik til Kristian Jensen, Thorsø, for 265 kr., Voldbyturen til samme for 100 kr. Karlbyturen gik til Peter Skrædder, Veggerslev, for 340 kr. og Sangstrupturen gik til Anders Andersen, Voldby Mark, for 410 kr.

Den 28. juli overtog bestyrelsen maskiner og bygninger, og det bestemtes, at den første mælkevogn skulle møde på mejeriet tirsdag den 2. august kl. 7, den anden kl. 8, den tredje kl. 9 og den fjerde kl. 10. Andelsmejeriet var startet.

Den 6. august 1887 holdtes det første bestyrelsesmøde på selve mejeriet. De foregående var holdt på Voldby Højskole. Man vedtog at sende det første smør til grosserer Mønsted i Aarhus. På et møde den 16. oktober vedtog man, at Jens Gartner skulle rejse til mejeriet i Hjortshøj - dengang det nærmeste andelsmejeri - for at søge oplysning om opførelsen af et ishus, og på mødet den 2. november blev det så besluttet at opføre ishuset. Det skulle isoleres med tang og tørvejord, og både isoleringen og isen skulle køres til pladsen af leverandørerne selv efter en nøje udregnet plan.

Den 15. januar 1888 blev der afholdt generalforsamling. Ved den lejlighed var der indkommet andragende fra beboere i Thorsø, Villersø, Rimsø og Hammelev om at blive optaget som andelshavere i mejeriet, og generalforsamlingen vedtog at give bestyrelsen bemyndigelse til at optage nye andelshavere. En ny andelshaver skulle ved optagelsen betale 2,50 kr. pr. ko. På generalforsamlingen blev det oplyst, at opførelsen af mejeriet med maskiner og inventar havde kostet kr. 18.630, men driftsregnskabet for det første halve år fra august 1887 til januar 1888 viste allerede overskud på kr. 4.441,89. På et efterfølgende bestyrelsesmøde i januar mødte delegationer fra Thorsø, Villersø, Rimsø og Hammelev op for at blive optaget, men bestyrelsen enedes om ikke at optage Viller-

Voldby Andelsmejeri.

Post- og Jernbaneadresse: Voldby. Telefon: Voldby 7.

Oprettet 1887. Ombygning 1912. Beboelsen er særskilt. Brandforsikring 141.500 Kr. Ejendomsskyld 20.000 Kr.

211 Leverandører med 1870 Køer, heraf 15 med over 20 Køer, 9 med 4 Køer eller der under. 6 Jersey Køer.

Reduktaseprøve. Mejeriet deltager i Tuberkulosens Bekæmpelse. Fyring med Kulafharpning. Elektrisk Belysning.

Mejeriet er monteret med Sinus Indvejningsvægt (1908), 3 Buaas Udvejningsvægte (de to fra 1926 og en fra 1922), Silkeborg Smørvægt (1916), Decimalvægt, Danske Mejeriers Maskinfabriks Universal Pasteur og do. Flødepasteur (1930), Sabroe Kølemaskine (1912), 2 Titan Centrifuger (1910), 2 Hamlet Kærner (1926 og 27), Sabroe Kedel (1905), Atlas Dampmaskine (1908), 2 Centrifugalpumper, 2 Stempelpumper til Kærnemælk, 2 Vandpumper, 1 Træostekar, beklædt med Kobber.

Der anvendes fortinnede Transportspande.

	Indvejet Sød Mælk	Solgt Mælk og Fløde	Smørproduktion
1912—13	4.75 Mill. kg	—	190.040 kg
1913—14	4.57 —	—	180.235 —
1914—15	4.47 —	—	179.738 —
1927—28	5.14 —	—	215.791 —
1928—29	5.75 —	—	243.498 —
1929—30	6.27 —	Bysalg: 37.191 kg	264.641 —

Der sælges ca. 5450 kg Smør hjemme, ca. 975 kg i Bysalg, Resten til Eksportforening.

	1927—28	1928—29	1929—30
20 % Ost	10.113 kg	9.754 kg	10.600 kg

Osten sælges til Leverandørerne. Til Osten, der fremstilles af raa Mælk, anvendtes i 1929—30 16.326 kg Sød- og 48.287 kg Skummet- og Kærnemælk.

Mejeriet anvender Handelssyre. Fløden syrnes i Bassin. Mejeriet har eget Laboratorium. Der afregnes efter Fedtenheder. Personale: Mejeribestyrer, 2 Mejerister, 2 Elever, 1 Kontrol, Leverandørernes 15 Kuske.

Formanden fører Kasse- og Mejeribestyreren Mælkeregnskabet. Regnskabsaar: Oktober til Oktober.

FORMAND

Møller, Frederik, f. 5. Dec. 1877 i Karlby, Søn af Gaardejer Søren Møller og Hustru Karen, f. Busk. Gift 17. Sept. 1903 med Ane Katrine M., f. Nielsen.

Uddannet ved Landvæsen, Elev paa Voldby Højskole 1895—96, Gaardejer i Mogenstrup 1902—06, Forpagter af Karlby Præstegaard 1906—12, Gaardejer paa Christiansminde 1912—17 i Karlby 1917. Formand for Voldby Andelskasse 1917, for Voldby A/M 1919, Medlem af Bestyrelsen for Østjydsk Smøreksportforening siden Oprettelsen og for Grenaa Svineslagteri, Medlem af Repræsentantskabet for Dansk Andels- og Folkebank 1927, Formand for Mejeriforeningen for Randers Amts 1929.

Adresse: Karlby pr. Voldby.

BESTYRER

Bruun, Anders Pedersen, f. 19. Okt. 1875 i Gerrild, Søn af Landpostbud Anders Bruun, Grenaa, og Hustru Else Marie, f. Andersen. Gift 14. Maj 1901 med Karoline Birgitte B., f. Sørensen.

Elev, Gjerrild A/M 1894—96, Mejerist, A/M Lindbjerg 1896—97, Egtved 1897—98, Skrøbelev 1898—99, Gjerrild 1899 og Voldby 1899—1900, Mejeribestyrer paa Voldby A/M 1900. Forsøgslaboratoriets Diplom 1929 og 30, flere Sølv- og Bronzemedaljer for Smør fra de jydske Udstillinger.

Udsnit fra Dansk Mejeristat, udkommet 1932.

sø. Den 9. februar enedes man i bestyrelsen om ikke at optage flere medlemmer foreløbig, da mejeriet ikke kunne behandle mere mælk.

På generalforsamlingen i maj 1888 viste regnskabet et overskud på 10.433,40 kr., som fordeltes på de andelshavere, som var med fra starten. På dette møde blev det også vedtaget, at mejeriet skulle virke som foderstofforretning. Den *første bestyrelse* bestod af følgende: Jens Kruse, Sangstrup, Jens Jensen, Voldby, Eske Nielsen, Veggerslev, Søren Møller, Karlby, Rasmus Poulsen, Thorsø, Anders Andersen, Voldby Mark, Jens Jensen, Karlby, samt højskoleforstander Jeppe Vest, Voldby, som formand. De genvalgtes alle. Som revisorer valgtes lærer Vad i Veggerslev og lærer Andersen i Voldby. På bestyrelsesmødet den 18. juni meddelte formanden, at han var villig til at overtage hvervet som kasserer og regnskabsfører. På samme møde påtog P. Holme sig at levere 12.000 tørv til mejeriet for 2,50 kr. pr. tusinde. På et møde den 11. juli behandledes et forslag fra mejerierne i Hjortshøj og Odder om at lægge de tre mejerier sammen, og formanden tog til møde i Aarhus om det.

Det var mejeriets første år. Der havde været afholdt over 20 bestyrelsesmøder, og utallige småsager havde været behandlet. Vi kan se, at landmændene også dengang var klar over, at skulle opgaven løses til bunds, var det nødvendigt at slutte sig sammen til denne mejeriforening.

Opbygning og krise

Bestyrelsen var klar over, at det var nødvendigt at levere den finest mulige mælk til mejeriet. I 1889 blev der foretaget en mælkebedømmelse efter syn, lugt og smag. Der blev opført 51 andelshavere med mælkefejl, og der blev anvendt stærke udtryk: rådden tendens, staldsmag, bittertyk, stram, stærk bittersmag, og i 10 tilfælde blev mælken sendt retur. Nederst på bedømmelsen skrev mælkedommeren, at de nævnte fejl kan afhjælpes ved rigelig anvendelse af hvedeklid og sunde rapskager, ved påpasselighed med rengøring af spandene og ved at afkøle mælken straks efter malkningen. Til sidst står navnene på de leverandører, som får rosende omtale.

På et bestyrelsesmøde den 9. december 1892 blev det oplyst, at der var udvejet 14.000 pund mælk mere end der var indvejet i de sidste tre måneder. Vægten fik skylden, og der blev indkøbt en ny vægt til 65 kr. På den tid, der her er tale om, blev der brugt 28 pund mælk til et pund smør, og overskuddet udbetaltes efter de udbetalte mælkepenge. Det blev senere forandret til, at der udbetaltes efter leveret sødmælk.

Den 25. januar 1900 meddelte mejeribestyrer Hansen, at han ønskede at forlade mejeriet til første maj, og man vedtog så at ansætte undermejerist J. P. Jensen som midlertidig bestyrer sommeren over. Jensen kom

kun til at virke som bestyrer ganske kort tid, idet han blev syg, og i juni ansattes derfor undermejerist Anders Petersen midlertidigt, indtil udfaldet af Jensens sygdom var kendt. Men i juli kunne Aarhus Sindssygeanstalt meddele, at Jensen ikke mere kunne vende tilbage til arbejdet. Han blev så opsagt fra november. Istedet blev så *Anders Petersen Brun* ansat, og han forblev på posten i 45 år. Ved sin ansættelse var han knap 25 år gammel, men han viste sig snart at være økonomisk i alle forhold, stedse med mejeriets tarv for øje, dygtig i sin gerning og myndig i sin optræden. Han hentede mange diplomer for smør og ost hjem for mejeriet og holdt dette i god stand.

I julestormen 1902 blæste mejeriets skorsten om, og mejeriet måtte holde stille, til en ny var bygget. Mælken måtte leveres til nabomejerierne i Gjerrild, Grenaa og Aagaard. I 1904 blev det vedtaget at indkøbe en ny dampkedel, og i 1909 vedtog man at installere elektrisk lys på mejeriet. Det var et selvstændigt anlæg, som kun omfattede mejeriet.

På et bestyrelsesmøde i oktober 1908 meddelte højskoleforstander Vest, at han ønskede at fratræde som formand, og på den efterfølgende generalforsamling valgtes Peter Bager, Voldby, som ny formand. *Jeppe Vest* havde været sjælen i de første forhandlinger, som førte til oprettelsen af Voldby Andelsmejeri. Han var en mand med en vid horisont, en optimist, der indså, at skulle dansk landbrug arbejde sig frem til økonomisk frigørelse, måtte det ske i fordrageligt fællesskab, således at det blev muligt for den enkelte at forbedre sine kår. Det var et dristigt eksperiment ved starten i 1887, men Vest oplevede den lykke at se mejeriet vokse sig sundt og stærkt.

Peter Bager var så formand fra 1908 til 1915, da han trak sig tilbage på grund af svigtende syn. I hans formandstid var mejeriet ude for svære rystelser, men med hans stærke vilje og kloge og myndige optræden blev der hurtigt ro om det igen, så at det kunne gå fremad mod nye mål.

På generalforsamlingen den 8. december 1911 blev der forhandlet om en større reparation af mejeriet, og ved denne forhandling viste det sig, at flere andelshavere ønskede at udtræde af mejeriet fremfor at gå med til denne bekostning. Der blev fremsat forskellige klager, som formand og bestyrer afviste, hvorefter der blev foretaget afstemning om, hvor mange der ønskede at udtræde, og 33 stemte for. På et bestyrelsesmøde den 22. december forelå så en skrivelse fra 23 andelshavere i Rimsø, 13 i Hammelev og 26 i Veggerslev, der meddelte, at de ønskede at udtræde af mejeriet. Bestyrelsen kunne ikke godtage disse udmeldelser og henviste til generalforsamlingen. Den 8. januar 1912 var der igen møde om udmeldelserne, og nu var der kommet 9 mere fra Robstrup. Andelsha-

verne fra Rimsø truede med at stille forslag om mejeriets opløsning. Det blev så vedtaget at afholde ekstraordinær generalforsamling den 17. januar 1912 med følgende dagsorden;

1) Behandling af de indkomne udmeldelser
2) På hvilke betingelser kan andelshavere udtræde
3) Forslag om, at mejeriet står stille på søn- og helligdage
4) Eventuel opløsning af mejeriet
   Valg af likvidatorer.

Denne generalforsamling har vel nok været den mest bevægede i mejeriets historie. Der var mødt 200 andelshavere. Forhandlingen førte til, at der stilledes tre forslag til, på hvilken måde andelshaverne kunne melde sig ud. Det første gik på, at mejeriets samlede gæld pålignedes det samlede koantal, således at de udtrædende skulle betale deres andel ved udtrædelsen. Det andet gik ud på, at der skulle betales 2,50 kr. pr. ko ved udtrædelsen, og det tredie, at der skulle betales 5 kr. pr. ko. Det første forslag blev taget tilbage, hvorefter man stemte om de to andre. For 2,50 pr. ko stemte 90 og for 5 kr. pr. ko stemte 89. Derefter henstilledes det til bestyrelsen at udarbejde forslag og overslag til ombygning af mejeriet. - Otte dage senere forelå anmodning fra 25 udmeldte andelshavere fra Veggerslev om at blive indmeldt igen.

Udfaldet af denne generalforsamling viser, at formanden har haft evne til at fremsætte sine synspunkter på en sådan måde, at de blev respekteret. En viljestærk formand og en enig bestyrelse formåede at skabe ro om mejeriet, der vel nok havde været rystet i sin grundvold.

Den 22. februar 1912 var der atter møde, hvor direktør Schrøder fra Kolding var tilstede og gav oplysninger om mejeriets ombygning, som han anslog til at ville koste 27.000 kr. På generalforsamlingen i marts blev ombygningen vedtaget, og der forelå nu overslag og tegninger. Det hele, indbefattet monteringen, ville komme til at koste godt 28.000 kr. Arbejdet med ombygningen blev overdraget snedkermester Anders Bilde, Voldby. Den 16. april blev grundstenen nedlagt i overværelse af alle bestyrelsesmedlemmer, og den 19. september blev det ombyggede mejeri overtaget af bestyrelsen.

Bestyrelsen for Nørre Herreds Elværk i Voldby kom i oktober 1914 til mejeribestyrelsesmøde for at forhandle om betingelserne for lys fra elværket til mejeriet, og det blev ordnet sådan, at mejeribestyreren indtrådte som garant for mejeriet og skulle betale $^1/_3$ af strømforbruget. Således blev mejeriet andelshaver i elværket på samme betingelser som de øvrige andelshavere.

Tilsyneladende findes der næsten ingen billeder af Voldby Andelsmejeri eller af bestyrelserne. Billedet her er et udateret postkort.

Mejeriet under 1. verdenskrig

Tilslutningen til elværket skal ses som led i de forholdsregler, som blev nødvendige som følge af krigsforholdene i Europa fra og med efteråret 1914. På grund af dyrtiden fik mælkekuskene tillagt 25 % til kørepengene. På generalforsamlingen juni 1915 besluttede man sig for at fradrage 5 øre pr. pund smør i andelshavernes udbetalinger på grund af de stigende driftsudgifter. Det begyndte nu at knibe med brændsel, altså kul, så man optog forhandlinger med Benzon Gods for køb af træ og top, ligesom man ville forsøge med tørv. I juli 1917 blev der så købt 100 rummeter brænde hos godset. Endelig vedtog man i december 1917 at anskaffe et ret kostbart køleapparat til afkøling af skummetmælken, og man stemte for at tilslutte sig Voldby Andelskasse.

Midt under krigen skete formandsskiftet, idet Peter Bager ønskede at fratræde i november 1915. Han afløstes af *Niels Bilde* fra Voldby, som altså fik som opgave at klare de vanskelige år under verdenskrigen. Han trak sig tilbage i juni 1918, men det var tydeligvis for at gøre plads for *Frederik Møller* i Karlby, der var den fødte mejerimand. I 1919 kunne den nye formand meddele, at man i Aarhus arbejdede på at oprette en

smøreksportforening, såfremt 25 mejerier meldte sig. Foreningen blev dannet, og Frederik Møller udrettede et stort arbejde her.

Mellemkrigsårenes forbedringer

Gennem 1920'erne og 30'erne var der mange bestræbelser på at forbedre mejeriets produktion. Flere gange blev der stillet forslag om at anlægge et ostelager, men forslaget gik ikke igennem. Prisen, som ville ligge lidt over 30.000 kr., var vel for høj for medlemmerne. Derimod gik man i 1923 ind på at indføre reduktaseprøver og i 1929 blev Mejerikredsens Kontrolforening oprettet. Samme år blev der foretaget orienterende tuberkulinprøver, og hele 38 % af besætningerne reagerede på prøven. Alligevel lykkedes det først i 1939 at få sat tuberkulosebekæmpelsen igang.

Den 2. august 1937 holdtes 50-års jubilæum. Det begyndtes på mejeriet om formiddagen med frokost for mælkekuskene og derefter for bestyrelsen, revisorerne og forskellige gratulanter. Om eftermiddagen var der fælles kaffe på Hotel Havlund for andelshavere med damer og om aftenen fællesspisning i Pavillonen. Festen kostede 2.600 kr.

Lederskifte og nye investeringer

Den 20. marts 1944 blev der afholdt bestyrelsesmøde i anledning af Frederik Møllers bratte død. Ingen af bestyrelsesmedlemmerne ønskede dog at fungere som midlertidig formand, hvorfor man rettede henvendelse til sognefoged Niels Bilde om at fungere som formand indtil den ordinære generalforsamling. Da den fandt sted i april 1944 blev jeg valgt som formand.

Mejeribestyrer Bruun sagde sin stilling op i 1945. Han blev da af bestyrelsen adspurgt om en eventuel afløser i førstemejerist *J. M. Sørensen*. Bruun sagde, at han nødig ville se en anden i stillingen. Sørensen havde da i 15 år været førstemand på mejeriet og var kendt overalt i mejerikredsen. Bestyrelsen besluttede derfor uden betænkeligheder at ansætte ham som Bruuns afløser, og Sørensen blev på posten mejeriets levetid ud.

I 1947 kunne mejerikredsen erklæres fri for kvægtuberkulosen. Der havde været et stort ekstra arbejde forbundet med denne opgave, men det var også et stort gode at blive denne svøbe kvit. Man drøftede derefter at gå igang med bekæmpelsen af den smitsomme kalvekastning, men besluttede at se tiden an. Bekæmpelsen begyndte i 1952, og allerede i 1956 kunne man melde mejerikredsen fri for sygdommen.

I 1949 var der igen forslag om anlæggelse af et osteri, men generalforsamlingen forkastede tanken igen. Derimod fik bestyrelsen bemyndigel-

se til at melde sig til en planlagt mælkekondenseringsfabrik i Aarhus, og der tegnedes senere en garantikapital på 30.000 til dette formål for vort mejeris vedkommende. Samme år blev der installeret oliefyr på mejeriet, og i 1951 blev der investeret i en ny stålkærne til 40.000 kr. Året efter blev tanken om osteriet taget frem igen – nu til en anlægspris af ca. 700.000 kr., men det blev nedstemt med stor majoritet af andelshaverne, og bestyrelsen gik også imod. Derimod blev der i 1958 købt en smørpakkemaskine, der var den første her på egnen. Flere år i forvejen havde bestyrelsen fået bemyndigelse til at købe den, så snart der viste sig afsætningsmuligheder for pakkesmør på det engelske marked. Endnu en stor investering blev foretaget i 1960, da der blev installeret vekselstrøm på mejeriet. Det var en dyr omgang, da samtlige motorer skulle skiftes ud og installationerne skulle laves om. Samtidig blev det besluttet at lægge nyt tag på bestyrerboligen. De to investeringer kostede ca. 50.000 kr. Andelsmejeriet havde 225 andelshavere, så det var et ret stort mejeri.

Den 2. august 1962 kunne der så holdes *75-års jubilæum*. Det startede som ved 50 og 60-års jubilæet med frokost for mælkekuskene efterhånden som de mødte. Vognene var festligt pyntede, og der herskede overalt fra morgenstunden den rigtige feststemning. Klokken 12 var der frokost i pavillonen for bestyrelse med damer og nogle indbudte, som på den ene eller anden måde var tilknyttet mejeriet. Der blev holdt taler og udtalt mange gode ønsker for mejeriets fremtid. Det stod nu med de mange investeringer som et fuldt moderne mejeri i blomstrende drift. Om aftenen var der samlet ca. 300 til en festlig spisning i Pavillonen, og også her var stemningen den allerbedste med taler og sange.

Som formand for mejeriet udtalte jeg ved dette jubilæum de følgende betragtninger:

Inden for mejeribruget skete der ingen væsentlige forandringer med hensyn til organisation og struktur i de første 50 år i dette århundrede. Fællesorganisationen, mejeriforeningerne og smøreksportforeningerne tog sig af de opgaver der meldte sig, vore dygtige mejeriingeniører i samarbejde med fabrikkerne arbejdede med at forbedre mejerimaskiner og apparater, og her skete der betydningsfulde skridt. Vore mejerikonsulenter arbejdede for at forbedre kvaliteten af mælk og mælkeprodukter, og disse forskellige opgaver blev løst på en særdeles god måde, men det var andelsbevægelsens ledende mænd der uden egen økonomisk fordel ofrede tid og kræfter til gavn for helheden.

Gennem de sidste 10 år *(altså siden midten af 50'erne. Red.)* har ledende mejerifolk arbejdet med planer om sammenlægning af andelsmejerier for derigennem at forbedre mejeribrugets rentabilitet: det er særlig de mindre mejerier, der ikke kan klare sig – der er for store drifts-

To fotos fra jubilæet 1962. En festlig pyntet mælkevogn holder ved rampen, og mejeribestyrer Sørensen tager imod under guirlanderne.

På det andet billede ses formanden for Voldby Andelsmejeri, Johs. Kaysen i døren til mejeribestyrerboligen. I den festklædte jumbe sidder Johannes Bilde med drengene Peter Pedersen og Jens Jørgen Pedersen, sidstnævnte et barnebarn af mejeribestyrer Sørensen.

udgifter pr. kg. mælk. Der er nedsat et planlægningsudvalg, hvis opgave det er at undersøge mulighederne for sammenlægning af 3-4 eller 5 mejerier eftersom de strategiske forhold passer. Der skulle kunne blive en mere ensartet produktion af de forskellige produkter, arbejdskraft og maskiner kan bedre udnyttes, og der kan spares investeringsudgifter. Der foreslås oprettet et repræsentantskab i hver mejerikreds, som skal være højeste myndighed i stedet for generalforsamlingen som nu.

Hermed sker der en strukturændring i væsentlig grad. Om det så bliver til fordel for helheden, vil tiden vise, men udviklingen går i den retning. Der skal være større enheder i stedet for de mindre lokale bysamfund. Det er en slags planøkonomi, som vi tidligere har taget afstand fra, men tiderne skifter og udviklingen går sin gang og kan ikke standses.

Der er i den seneste tid fremkommet forslag om ændring af de principper, der lige siden oprettelsen af Hjedding Andelsmejeri har været bærende, hver andelshaver een stemme og kun een. Nu er der nogle meget moderne landmænd, der har fundet ud af, at der burde stemmes efter kohaler, altså de store leverandører skulle have større indflydelse på, hvordan mejeriet skal drives. Med vore gamle, prøvede afstemningsprincipper som grundlag har vore andelsmejerier gennem to slægtled formået af bevare andelsbevægelsens demokratiske væsen. Den bærende idé, at såvel store som mindre landbrugere har samme ret, har været medvirkende til at bevare sammenholdet inden for andelsmejerierne. Efter min mening er mejeribruget ikke tjent med sådanne forandringer. Jeg tror, det vil sætte splid i de enkelte mejerikredse og ikke føre til større fremskridt end ved at fastholde det gamle, men snarere føre til brud på andelstankens ubetingede ligestilling.

Ved dette 75-års jubilæum i Voldby Andelsmejeri gjorde jeg opmærksom på, at jeg ville trække mig tilbage som formand ved næste generalforsamling, og ved næste generalforsamling i oktober 1963 blev jeg så afløst af *Peter Hviid* fra Voldby.

Opløsning

Sidst på vinteren 1963 begyndte der at blive lidt uro inden for mejeriets andelshavere. Mejeriejer Rasmussen, Grenaa, var kommet i forbindelse med andelshavere fra Veggerslev og havde over for dem tilkendegivet, at de ville få en større pris for mælken, hvis de leverede til ham. Dette tilbud fristede især de helt unge landmænd, og det havde til følge, at 7 meldte sig ud pr. 1. april og atter 7 pr. 1. oktober 1963.

Udmeldelserne var en stor skuffelse for bestyrelsen, men man var klar over, at der måtte gøres noget for at fange andelshavernes interesse og

for at holde sammen på dem. Vi søgte derfor kontakt med Grenaa Andelsmejeri for at drøfte mulighederne for en sammenlægning af de to mejerier. På forhånd vidste vi, at Grenaa Andelsmejeri stod foran en større udvidelse, og at mejeriets plads på Nytorv ikke var stor nok. Vi mente også, at Grenaa i sig selv ikke var stor nok til at magte en sådan opgave. Ved de indledende forhandlinger viste det sig da også, at der var stemning for dette samarbejde, hvorfor der blev holdt nogle møder om sagen. Vilkårene for sammenlægningen blev forelagt og derefter vedtaget. Senere blev det så vedtaget at opføre et nyt mejeri i Grenaa bys udkant, der kunne tilfredsstille alle de krav der stilles til et moderne mejeri.

Efterord ved redaktionen

Kaysens ængstelse for udviklingen, sådan som han udtrykte den i jubilæumstalen 1962, var altså kun altfor berettiget. I årene derefter afvikledes det ene andelsmejeri efter det andet på Djursland, og idag, 1987. findes på Østdjursland kun den Grenaa Mælkecentral, som Voldby Andelsmejeri var medstifter af. På denne måde lever Voldby Andelsmejeri på sin vis videre, men samtidig har udviklingen fuldstændig gjort det af med den andelstanke, som Kaysen i sin jubilæumstale holdt så hårdt på.

Sammenlægningen med Grenaa Andelsmejeri blev vedtaget på en ekstraordinær generalforsamling i Voldby forsamlingshus den 31. marts 1964. For stemte 105 af mejeriets andelshavere, imod 6 og ni stemte blankt. Den 20. november 1964 holdtes den sidste generalforsamling i Voldby Andelsmejeri. Her godkendtes beretningen og det afsluttende regnskab. Mejeribestyrer Sørensen blev takket for sin mangeårige indsats for Voldby Andelsmejeri. Han blev ansat på det nye mejeri et par år, indtil han blev pensioneret. En epoke var slut i Voldby.

Voldby Andelsmejeris arkiv ligger idag spredt rundt omkring. I 1986 modtog egnsarkivet 10 protokoller, herunder 5 forhandlingsprotokoller fra årene 1887-1964 samt regnskabet for det allerførste driftsår. Et par indvejningsbøger og løse regnskaber fra de sidste driftsår befinder sig nu i Erhvervsarkivet i Aarhus. Vi mangler stadig kendskab til, hvor de ældre protokoller over driften, kassebøger, detailsalgsbøger o.l. befinder sig.

Således omtaltes mejeriet i værket Dansk Mejeribrug Bd. II, 1963:

Voldby Andelsmejeri, Voldby, beliggende i Randers Amts mejeriforeningskreds og Randers bøtteudstillingskreds, er opført 1887 og ombygget 1912 under medvirken af arkitekt Lind, Skive og De Danske Mejeriers Maskinfabrik, Kolding. – 183 leverandører m. 6.096.150 kg mælk. – Kedelanlæg (Ths. Th. Sabroe, Århus) m. 29,3 m^2 hedeflade og arbejdstryk 7 atm., 1 pladepasteur (DDMM, Kolding) 10000 l t, godkendt t. pasteurisering af konsummælk, 2 centrifuger (Titan) à 5000 l/t, 1 flødesyrningsbassin, 1 rustfri stålkærne (DDMM, Kolding) og 1 pakkemaskine (Kustner). – Ingen spildevandsrensning. – Medl. af Dansk Andels Kondenseringsfabrik, Århus. – Detailsalg af mælk fra mejeriet, smør t. eksportfa. Danish Dairies. – Personale: leder, 2 mejerister og 1 mandlig ufaglært medhjælper.

Sørensen, Jens Marius, mejeribestyrer; f. 23/5 1900 i Kolind, Randers amt; g. 21/4 1928 m. Helene Marie S., f. Jensen; praktisk udd. påbegyndt 1/11 1915, teoretisk udd. Ladelund mejeriskole 1924-25, mejeribest. Voldby Andelsmejeri s. 1/5 1945; medl. af forretningsudvalget f. Andelsbankens Grenå-afd.

Kaysen, Johannes, gårdejer, mejeriformand; f. 6/2 1895 i Dråby, Randers amt; g. 23/9 1922 m. Marie K., f. Jensen; formd. f. Voldby Andelsmejeri s. 1944, repræsentant f. Kreditforeningen af Landejendomsbesiddere, Viborg.

Brønstrup 1910

Andrea Møller (†)

Ligesom Voldby Andelsmejeri i høj grad var højskoleforstander Vests værk, var Voldby Højskole, som han stiftede 1868, et af de steder, hvor hans iver og ånd bar frugt langt ud over sognets grænser. Andrea Møller, som var født i Brønstrup 1890, havde i 1910 et ophold på Voldby Højskole. Fra denne tid kendes en elevstil skrevet af hende om hendes fødeby. Vi bringer denne stil sammen med et par billeder af familiens ejendom, nuværende Brønstrupvej 4, og hendes familie. - Andrea Møller blev 1911 gift med Anton Frederiksen fra Kukkerhusene, og sammen drev de ejendommen i Hedegaard, som sønnen Ejnar Frederiksen nu har. Andrea døde 1974.

Vi bringer stilen med Andreas egen retstavning. Alle billederne er i privat eje.

Redaktionen

Portræt af Andrea Møller 1909 eller 1910.

Postkort med Andreas søskende i gården til familiens ejendom, poststemplet 1911. Fra venstre er den lille på hesten Peter, og hans hest holdes af ældste søn, Mikkel. På den anden hest sidder Anders, søster Ellen står foran vandposten af træ. Andrea selv og søster Mariane er ikke med (se modstående side).

Min Fødeby

Mit Hjem er i Brønstrup, der er jeg født og har været i hele min Barndom, indtil jeg var seksten Aar. For mig er Brønstrup og dens Omegn det skønneste jeg ved, den ligger så dejligt omgivet af Skov og ikke langt fra Havet.

Brønstrup hører til Gjerrild, og der har jeg gaaet i Skole i syv Aar. Jeg havde en dejlig Skolevej. Ikke langt fra mit Hjem begynder en Granskov, hvor igennem gaar en Gangsti, naar vi kommer ud af den, gaar vi over Stenten, ind i en andel Del af Skoven, som hedder Dyrehaven. I min Skoletid var der store Grantræer, som nu er fældet og i Stedet er der plantet Bøg, Eg, Birk og Lærketræer; Dyrehavens nordøstlige Side har meget store Bøgetræer.

Naar vi kommer ud af Stien, der fører gennem Skoven, er der et lille Stykke Mark: tværs over denne skal der nu til at gaa Jernbane med Station ved Ludvigshøj, den skal gaa tæt om ved Brønstrup og en lille By Albæk, hvis Jord støder op til Brønstrup Marker.

Brønstrup er ikke stor, kun fire Gaarde og nogle Huse. Min Faders Gaard ligger i den østlige Side af Byen, to andre Gaarde ligger tæt op til den. Marken til vores Gaard er meget stor, men det meste er Sandmark, der gror desværre ikke meget Korn, det som helst vil gro der er Lyng. Saa er der en lille smule Eng og to Tørvemoser. En stor Sandbanke er beplantet med Gran og Fyr, disse gror meget hurtigt paa den sandede Jord.

En lille Høj hedder »Dyrebakken«, og en anden »Den sorte Høj«

Familien Møller i den pæne stue. Fra venstre husmoderen Ellen, husfaderen Jakob Møller. Så kommer datteren Ellen og den yngste, Peter. Derefter tjenestepigen Dora, en ukendt tjenestedreng, og sidst med cigaren sidder ældste søn, Mikkel Møller. Uden datering, men nok 1913-14. Over Peter hænger et billede af deres gård. Hunden hed Basta.

(Den suet Høw), hvor der menes at have ligget en Smedie engang i Tiden, der findes gamle Levninger af Jern og Smediekul, desuden er Jorden helt sort. Den største Høj hedder »Kovishøj«, der er en storartet Udsigt fra denne.

Saa er der en Vindmølle i Brønstrup, det er en gammel Stubmølle, som er flyttet hertil fra Helgenæs. Højen, den staar paa, hedder »Braunhøj«, derfra har Byen vistnok sit Navn.

Der har ogsaa været en Vandmølle, men den er brændt nu i Sommer (1910), og den nye Mølle vil komme til at gaa ved Motorkraft, Vandet tømmes nu i disse Dage ud af Mølledammen, nok bliver Aaen jo ved at føre Vand dertil, men den føres saa uden om Mølledammen for at komme ned til dens gamle Løb og videre ud i Havet ved Knud-Dam.

Brønstrup hører under et stort Gods, som hedder »Benzon«, det er altsaa Fæstejord, og Gaardfæsterne maa betale store Skatter til Benzon.

Stamhuset Benzon besiddes af Stamhusbesidder de Mylius, som dog ikke er Ejer af det: men hans lille Søn Ib de Mylius vil blive det, men inden han bliver myndig er Fæsterne forhaabentlig gaaet over til at være Selvejere.

Voldby Højskole den 12. Juni 1910.
Andrea Møller

Billeder i arkiv og privateje

Hvert år modtager egnsarkivet et meget stort antal ældre og nyere fotografier, og vi bringer som sædvanligt et udvalg, så at så mange dele af kommunen som muligt bliver dækket ind enten gennem artikler eller billeder. Desværre er der egne, hvorfra vi næsten ingen billeder får. Derfor er der byer, som nu i en årrække har været underrepræsenteret med billeder. Vi vil derfor opfordre læserne til at vende de gamle album en gang til, så at vi også i de kommende år kan vise interessante og betydningsfulde billeder fra Ørum, Ramten, Stenvad, Fannerup, Glæsborg, Fjellerup og Bønnerup, Laen, Kastbjerg, Skindbjerg osv.

Ringridning i Ørum

De tre, som er redet frem til fotografen, er fra venstre med blød hat Jens Kjeldsen, nu Nørager, Jens Anker Svane, Kni Mark, og Marius Busk, Ørum Østergaard. Men hvilket år?

»Molle« på Selkær Mark

Fra den yderste ejendom i Selkær Mark stammer dette stemningsfyldte amatørbillede. I dagligstuen sidder husfaderen Anton Svith for langbordsenden med sønnen Jens ved sin venstre hånd. En af pigerne er hans datter Agnes. Billedet er taget ca 1915.

Rimsø, Tvillinggården

Ejendommen er nuværende Nørrevangsvej 5. Den blev kaldt sådan, fordi den husede to familier med hver deres landbrug. Stuehuset er i dag noget ombygget. Postkortet er udateret.

Veggerslev forpagterbolig

Billedet er taget 1904-05 og viser Birthe Marie Gleerup med sønnerne Niels og Marius. Det er Marius med den flotte midterskilning. Pigen med bogen er Ellen Møller, senere gift Fogh. Birthe Maries mand, Karl Gleerup, overtog forpagtningen af Veggerslev præstegård 1904 efter nogle år som bestyrer på Ernstmark. På den tid var det normalt at billeder måtte tages udendørs - derfor er vel en del af dagligstuen rykket med ud.

Hemmed Skole, elever 1918

Eleverne er

1. række, forrest fra venstre:

1) Ernst Rasmussen
2) Aage Hermandsen
3) August Langholm
4) Ricard Buch
5) Henrik Pedersen
6) Frede Andersen
7) Albert Langholm
8) Peder Bolther
9) Kristian Mikkelsen

2. række fra venstre:

10) Magda Krestensen (m. sløjfe)
11) Sørine Busk
12) Martha Langholm
13) Karna Pedersen
14) Mary Buch
15) Kirstine Stokholm
16) Dagny Bachmand
17) Kirstine Pedersen
18) Nelly Rasmussen
19) Otilia Rasmussen
20) Martha Pedersen
21) Dagny Petersen

3. række fra venstre:

22) Helga Busk
23) Agnes Bruun
24) Karen Bruun
25) Anna Rasmussen
26) Kathrine Rasmussen
27) Boiette Sørensen
28) Jensine Kildahl
29) Karoline Sørensen
30) Agnes Kristiansen
31) Signe Boelsmand
32) Mary Mikkelsen
33) Ida Kildahl
34) Niels Mikkelsen

4. række, bagest fra venstre:

35) lærer Jensen, lærer i Hemmed skole 1915-1930
36) Hans Rasmussen
37) Peder Sørensen
38) Marius Kristiansen
39) Kristian Jensen
40) Sigvard Sørensen
41) Jens Chr. Mikkelsen
42) Aksel Andersen
43) Erik Kildahl
44) Peder Busk

Navne ved Marentius Kristiansen

Kvindearbejde

Alt for sjældent modtager egnsarkivet billeder fra arbejdssituationer, især fra ældre tid, hvor pressefotograferne var et ukendt begreb. Men vi har i den seneste tid været så heldig at få og låne et par billeder, som viser typiske situationer fra ældre tids kvindearbejde. Vi iler med at bringe disse sjældne billeder og håber selvfølgelig, at læserne kan finde flere frem af deres gemmer.

Vaskekoner på Meilgaard, 1928

Et charmerende lille amatørbillede, hvor kvinderne godt nok er opstillet på række, men deres grove forklæder har store vandskjolder. De må være kommet lige fra vasken. Deres redskaber holder de frem: vaskebrædt af zink, zinkspand med sæbelud og strippe af træ. Kvinderne er fra venstre med vaskebrædt Marianne Klitgaard, Tranehuse, hvis mand arbejdede i skoven og på savværket. Derefter Lilly Nielsen. I midten Gerda Nielsen. Med strippen Olivia Jensen, født Poulsen, Meilgaard Skov. Til sidst Nikoline Løgager, gift Henriksen. Hun var kammerpige hos kammerherrens, når de opholdt sig på Meilgaard. Billedet er skænket til egnsarkivet fra hendes dødsbo.

Noldervej 11, Gjerrild Mark, ca. 1920

Her er de store vaskekar kommet med. Desværre er billedet lidt mørkt, men man ser det opvredne tøj på vasketræet til højre. Kvinderne er: Anna Louise Høyer ved vandposten. De andre er ukendte. *Privat eje.*

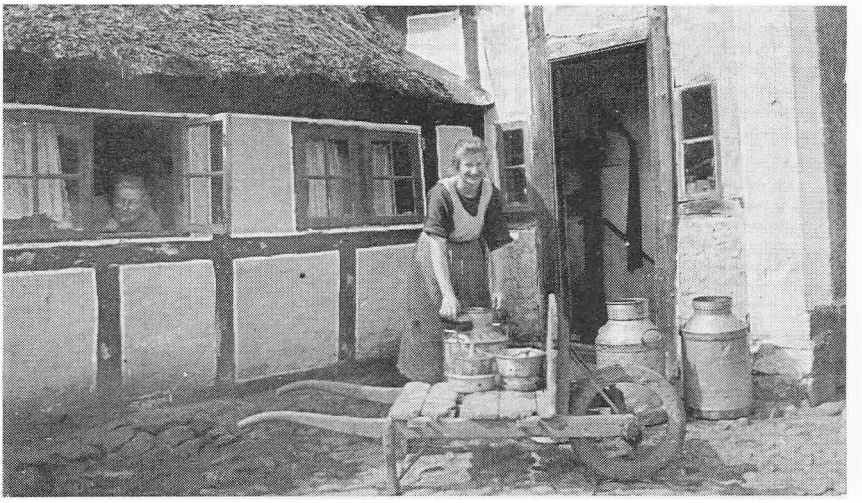

Troldhøjvej 4, Stokkebro

Mere vand, men nu er det spandevask. Ane Ludvigsen, nu Steffensen, skurer løs på mejerispandene, vistnok 1922, mens hendes mor titter ud til fotografen. Formodentlig er billedet taget af skræder Kruse i Stokkebro, fra hvem vi kender en lang række værdifulde billeder.

Udlånt af Ane Steffensen.

SEP 14

Køkkenet på Benzon, ca. 1910

Disse kvinder er tydeligvis opstillede, men hver ved en vigtig arbejdsplads ved komfur og arbejdsbord. Desværre er de fleste af kvinderne ukendte. Den lidt utydelige til venstre, som rører i gryden, er Petrea Jensen, som stod for køkkenet og madlavningen. Hun blev senere gift med bageren i Stokkebro. Den næste ved den lille gryde er Christence Rasmussen.

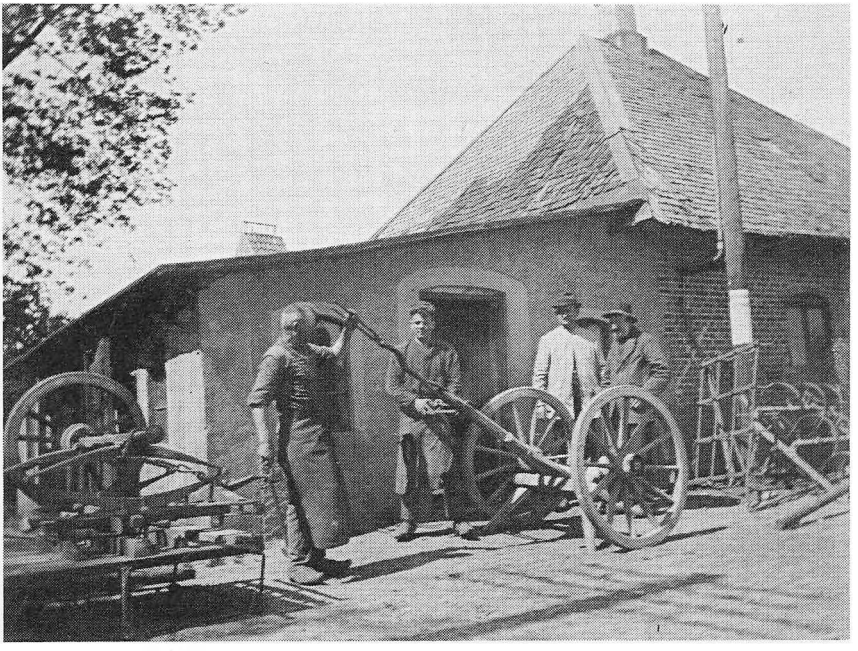

Smeden i Stokkebro, ca. 1922

Mens Ane Ludvigsen og moderen passer spandevasken er faderen, Jakob Ludvigsen på arbejde i smedien, nuværende Stokkebro 78, der stadig drives som maskinsmedie. Her er han yderst til venstre igang med en vogn, mens en ukendt smedesvend holder den anden tang. Manden i hvid jakke er smedens broder Kristian Ludvigsen, og den gamle på fløjen er brødrenes fader, Ludvig Jakobsen, som startede smedjen på billedet. Desværre er billedet lidt utydeligt. Det er optaget samtidig og af samme fotograf som billedet af Ane med spandene.

Udlånt af Ane Steffensen.

Børnearbejde i Hemmed

Det regnede nok ikke den dag, siden børnene ser så glade ud en dag i 1908, hvor fotograf A. P. Hansen fra Brabrand kom forbi. De samlede kartofler på Niels Koustrups mark i Hemmed, og hans to sønner er med: Andreas med greben og Søren (født 1895) til højre. Deres søster Andrea sidder med hunden. De andre er ukendte.

Privateje.

Mænd på arbejde i Meilgaard Skov 1927

Billedet er fra Meilgaard Skov i det område, der blev kaldt Nøddeskoven. Personerne fra venstre er:

1. Jens Peter Haumand, skovkusk og boede i skovridergården.
2. Johannes Stougaard, skovfoged i Nederskoven og boede ved »Birkelund«.
3. Lars Klemmensen, skovarbejder og boede i »Det gule Hus« ved Stranden.
4. Kristian Andersen, skovarbejder og boede i »Bøsholmhuset«.
5. Jens Rasmussen, skovarbejder og boede i »Bøsholmhuset«, der var to lejligheder i huset.
6. Albert Gorecki, skovarbejder, boede i huset ved »Chokoladebakken«.
7. Peter Jensen (Konge), boede også i Skovridergården.
8. Chr. Petersen, overskovfoged i Overskoven, boede i boligen, der blev kaldt skovfogedboligen ved Tranehuse.

»Aldershvile«, Kni Mark

Dette gamle billede fra omkring første verdenskrig viser ejendommen på nuværende Aldershvilevej, som er opkaldt efter gården. Den ejedes da af Valdemar Andersen og Andrea, født Koustrup. Luftfotografiet af samme ejendom fra 1949 viser, at det gamle gårdsanlæg er bevaret, selv om der er skiftet en længe ud til venstre.

Privateje.

Bønnerup Strand, tangfiskeri ca. 1958

Normalt tænker vi på Bønnerup Havn som fiskerihavn, men i 1950'erne blev der også drevet fiskeri af tang fra havnen. En niche indenfor fiskerierhvervet, ville vi kalde det idag.

De to små amatørfotos viser et par scener fra denne fangst. På det ene ses tangfisker Rasmus Axelsen, Bønnerup Strand, (død 1979). Det er ham med selerne. Desuden Anders Bolther og i midten Otto Skjødt. De drev tangfiskeri med båden »Leif«, som de står på. Båden ejedes 1958 af Skandinavisk Agar Industri med hovedsæde i København, men med fabrikker rundt i landet. Blandt andet drev firmaet en fabrik ved Randers, hvor man fremstillede linser af tangens protein. Egnsarkivet har fået foræret et brev fra firmaet til Rasmus Axelsen, hvor man forsøger at få ham og hans medarbejdere til at købe båden af firmaet. Man lokker med det betydelige overskud, som privatejet kunne give dem. Jeg ved ikke, om Axelsen overtog båden, men året efter søgte han i al fald stilling ved fabrikken i Randers.

Iøvrigt er det oplyst, at Gjerrild-banen i årene 1953-55 havde nogle transporter af tang fra Bønnerup Strand til Skibet ved Vejle, hvor firmaet havde et af sine produktionssteder, men fra 1955 overtog firmaets egen lastbil disse transporter.

Desværre er også det andet billede ret mørkt, men en lup har afsløret, at der på lastbilen står »Neptun Agar. Tlf. Jennum 23«. Det er virksomhedens egen lastbil, som med toplæs på begge vogne er parat til at transportere tangen til Vejle.

Egnsarkivet vil gerne vide mere om denne specielle erhvervsgren.

Tom Mortensen.

Ramten ca. 1916-17

Det er »Bette-Ras« fra Fjellerup Strand der er kommet med fisk til Ramten. Han hed egentlig Rasmus Mogensen. Fiskekasserne han sidder på, bærer N. Thomsens navn. Den hvide bygning til højre er Ramten Brugs. En lup afslørede, at motorcyklen uden for brugsen bærer nummerpladen T 252.

Glæsborg Skole, 4. klasse 1930

Bagest fra venstre ved vinduet;

1) Esther Rasmussen, Glæsborg Mark, (ved vinduet)
2) Kirstine Petersen, Glæsborg
3) Gunnar Hansen, Laen
4) Rasmus F. Rasmussen, Glæsborg Mark
5) Søren Ingo Andersen, Laen
6) Aage Jensen, Glæsborg
7) Karl Evald Andersen, Glæsborg
8) Osvald Andersen, Hemmed
9) Gert Langholm, Hemmed
10) Peter Grann, Laen
11) Richard Jensen, Tustrup
12) Minna Laursen, Glæsborg Mark

Forrest fra venstre;

1) Julie Jensen, Glæsborg
2) Gerda Hansen, Glæsborg
3) Gudrun Bachmann, Glæsborg
4) Anna Bønnerup, Laen Mark
5) Petra Svith, Glæsborg
6) Kamma Jensen, Laen
7) Bertha Laursen, Glæsborg Mark
8) Inger Steffen Petersen, Glæsborg Mark

Foreningskampagnen

Tom Mortensen

Som omtalt af formanden i beretningen deltager også Nørre Djurs Egnsarkiv i den store registreringskampagne, som er startet i Århus Amt med det formål at få lavet en samlet registrant over, hvilke foreninger der har været og er for øjeblikket i hele amtet. Kampagnen afsluttes med, at der ca. oktober 1988 skal ligge en registrant færdig til trykning. Denne registrant indeholder altså alle de foreninger, som de enkelte egnsarkiver har kunnet indsamle oplysninger om. Foreninger, som vi kun kender af omtale i aviser bliver dog ikke optaget. Betingelsen er, at der kendes vedtægter eller protokoller o.l.

Det overordnede mål med registranten er, at den historiske og lokalhistoriske forskning med registranten i hånden hurtigt kan få et overblik over, i hvilket omfang de forskellige bevægelser i et bestemt område har været virksomme. Hvis forskeren derefter ønsker at undersøge f.eks. andelsbevægelsens enkelte grene nærmere i et område, må han henvende sig til egnsarkivet, som ligger inde med oplysningerne, og som evt. kan henvise til de foreninger, som stadig er i funktion. Derfor er det vigtigt, at så mange foreninger som muligt af så mange typer som muligt kommer med i registranten.

Her i Nørre Djurs har vi valgt at lave en registrant til vores eget brug ud over den store, som omfatter hele amtet. I denne lokale Nørre Djurs Foreningsregistrant bliver navnene på alle de foreninger optaget, som vi kender til og som vi støder på under kampagnen, også selv om vi ikke kender egentlige arkivalier fra foreningen.

Derfor er det vigtigt, at enhver der støder på sådanne foreninger giver os et praj om dem; hvad foreningen hed og hvornår den er omtalt. Registreringsarbejdet er i forvejen et meget stort arbejde, og derfor må alle i Nørre Djurs hjælpe til med denne ekstra opgave til fremtidig gavn for os selv.

Her i Nørre Djurs er arbejdet lagt an på den måde, at det udføres i tre arbejdsgange. Først skaber vi et nøje overblik over, hvad der i øjeblikket opbevares af foreningsarkiver på egnsarkivet. Når denne årbog udkommer, er dette arbejde afsluttet, og vi har knap 100 foreninger på egnsarkivet allerede nu af vidt forskellige slags. Nogle af disse arkiver er dog kun delvis indsamlet, og vi har også arkiver som depot fra foreninger, som stadig fungerer. Når de stadig eksisterende

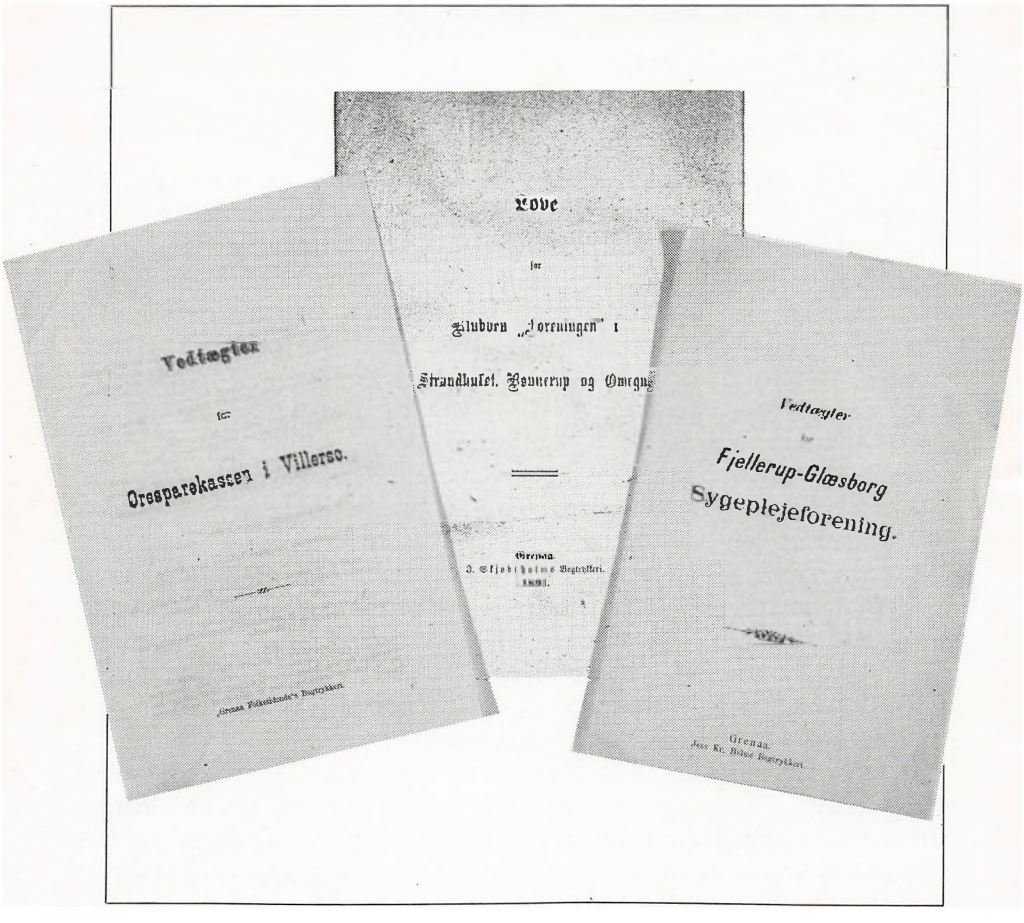

Øresparekassen blev stiftet 1881. Mere ved vi ikke.

Klubben i Strandhuset havde til formål at »friske sindet og tankerne efter dagens arbejde«. Desværre ved vi ikke mere om denne selskabelige forening.

En af de tidligste sygeplejeforeninger, den i Fjellerup-Glæsborg, stiftedes 1904. Der var ansat to sygeplejersker. Arkivet kender vi desværre ikke.

foreninger indleverer deres udskrevne protokoller som depot, betyder det, at protokollerne stadig er foreningens ejendom, men bestyrelserne slipper for at slæbe rundt med de udskrevne protokoller, hver gang der sker nyvalg, og protokollerne bliver heller ikke væk på den måde. Det er jo rart at vide, at de findes, når engang der skal skrives jubilæumsskrifter!

Næste trin i arbejdet er vi også så småt begyndt på. Vi har udsendt skrivelse til alle de foreninger, som vi kender i vores område i dag. Skrivelsen opfordrer til, at man indsender oversigter over foreningernes arkiv, og bestyrelserne anmodes om, at de indleverer de udskrevne arkivalier, evt. som depot.

Desværre er vi klar over, at slet ikke alle nuværende foreninger er optaget i Nørre Djurs Vejviseren, men det er så vores håb, at disse foreninger melder sig selv, eller at vi af borgerne får en oplysning om, at der også eksisterer sådan en forening, f.eks. antenneforeninger og Julens Glæde. Vi ved de findes, men hvor og hvem? Dette arbejde og kontakten med foreningerne vil nok vare resten af kampagnetiden ud, altså helt til oktober 1988.

Tredje del af kampagnen består i avislæsning! Det er nødvendigt, hvis vi vil have vores lokale registrant så fuldstændig som muligt, at alle lokale aviser bliver pløjet igennem i al fald fra ca. 1880 og op til idag. I avisen står jo meddelelser om møderne og foreningerne, og det gjorde der også førhen. På denne måde får vi viden om foreninger, der ikke eksisterer mere, og som vi ikke kender overleverede arkivalier fra.

Det er vort håb, at vi får tilknyttet en medarbejder under kampagnen til netop at udføre de sidste to dele af kampagnen, fordi de er de mest tidkrævende. I skrivende stund (sept.) er spørgsmålet stadig ikke løst, men vi håber det stærkt.

Og hvad er så *en forening?* Begrebet skal forstås meget bredt. En gruppe mennesker går sammen om et bestemt formål. Til at varetage deres interesser vælger medlemmerne en bestyrelse med formand og kasserer, og disse vælges demokratisk og kan udskiftes efter medlemmernes krav. Foreningens vedtægter eller love er det juridiske grundlag, som virksomheden bygger på, og også disse vedtages og ændres af medlemmerne.

Eksempler kan være andelsmejerier og sparekasser, kvægavlsforeninger, kontrolforeninger, læseselskaber, vælgerforeninger, transformatorforeninger, forsamlingshuse, ældreklubber, brugser, forældredrevne legestuer, støtteforeninger osv. Altså meget store foretagender og helt små. En af de mindste vi kender for øjeblikket er vist en fælles-

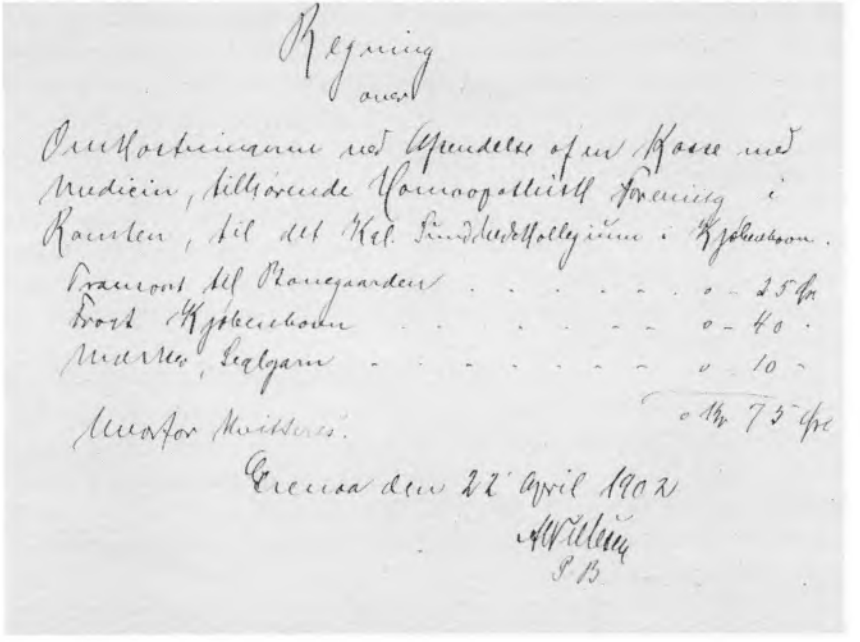

Homoøpatisk Forening i Ramten drev virksomhed, som myndighederne betegnede som kvaksalveri. Herredsfogeden i Grenaa konfiskerede medicinen 1902. Mere end denne regning kender vi ikke til foreningen.

vaskemaskine i Sangstrup med 7 medlemmer, en af de største er elværket i Voldby.

Når kampagnen er slut, vil oplysningerne i den store amtsregistrant f.eks. komme til at se sådan ud:

Rimsø-Kastbjerg Hesteforsikring, ca. 1900-1970. v.f.m.r. 725-01.

Det betyder, at foreningen virkede i tiden ca. 1900-1970, at der er overlevet love (v), forhandlingsbog (f), medlemslister (m) og regnskaber (r). Nummeret 725-01 er Nørre Djurs Egnsarkivs nummer inden for Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver, og her kan interesserede altså henvende sig, hvis man ønsker mere viden om denne forening. På egnsarkivet opbevarer vi et registerblad, hvor vi straks kan se, hvad foreningens arkiv indeholder og om arkivet ligger i egnsarkivet, hos foreningen selv eller i et af de store, landsdækkende arkiver.

Vi kan altså hermed opfordre alle til at slutte op om denne kampagne. Når vi er færdige, har vi forhåbentlig et godt billede af udbredelsen af disse i bund og grund demokratiske foretagender, og vi kan også se, hvilke tendenser i foreningslivet der har været særlig udbredte i Nørre Djurs.

Stenvad Brugs 1962

Brugser hører med til de foreninger, der falder ind under foreningskampagnen. Billedet her viser bestyrelsen for Stenvad Brugs, fotograferet i forbindelse med moderniseringen af forretningslokalet. Det er fra venstre med briller Børge Svenningsen, Peter Bjerg, Rudolf Gissel, Laurids Jørgensen, Sven Hougaard, Karlo Schmidt og Vilhelm Kjær.

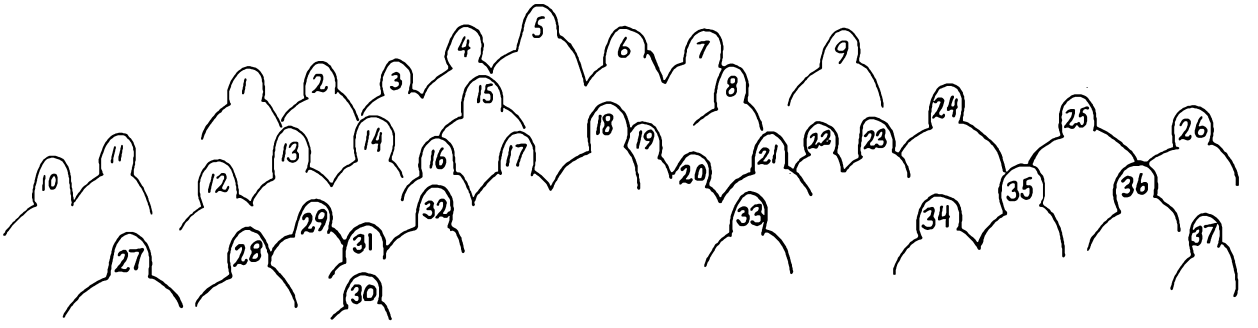

Jenny Skjøtt og Jens Anders Jensens bryllup d. 5. juni 1912

Billedet er fra brudens hjem »Bøgegaarden«, Hegedal Mark. Samtlige personer er familiemedlemmer og naboer fra Hegedal og Hegedal Mark.

Nr. 1. Marie Bjerregaard, Hegedalsgaarden, Hegedal, Fjellerup. Nr. 2. Jensine (Sine) Willesen, gift med gdr. Kristian Willesen, Hegedal. Nr. 3. ? Nr. 4.? Nr. 5. August Villesen, Hegedal, far til Peter Willesen og Kr. Willesen. Nr. 6. Peter Svendsen. Nr. 7. Louice Svendsen. Nr. 8. Rasmus Bjerregaard, gdr. Hegedalsgaarden, gift med nr. 1 på billedet. Nr. 9. Rasmus Jørgensen, gdr. på Dyringvej, Hegedal Mark. Nr. 10. Anna Skjøtt, datter af fisker Niels Thomsen, Fjellerup Strand. Gift med fiskeh. Jens Skjøtt, Fjellerup Strand, nr. 27 på billedet. 11. Kristian Jürgensen. Nr. 12. Margrethe Skjøtt, søster til bruden, gift med nr. 11 på billedet. Nr. 13. Peter Jürgensen, bror til nr. 11 på billedet. Nr. 14. Nielsine Skjøtt, søster til bruden. Nr. 15. Peter Willesen, der købte Bøgegaarden, søn af nr. 5 på billedet. Blev gift med nr. 19 på billedet. Nr. 16. Petrea Skjøtt, søster til bruden. Nr. 17. Jenny Skjøtt - bruden - datter af Peter Skjøtt (Drejer) nr. 28 på billedet og hustru, Jensine, nr. 31 på billedet. Nr. 18. Jens Anders Jensen (Mols) brudgommen, søn af Marie Jensen nr. 33 på billedet. Nr. 19. Maren Willesen, gift med nr. 15 på billedet. Nr. 20. Signora Thomsen (brudepige), datter af fisker Kristian Thomsen, Fjellerup Strand, blev gift med fisker Valdemar Skjøtt, Bønnerup Str. Nr. 21. Elisabeth Kristensen, datter af bødker Karl Kristensen, Hegedal. Blev gift med skrædermester Aksel Danielsen, Fjellerup. Nr. 22. ? Nr. 23. ? Nr. 24. Alexander Lohmann, Fjellerup, far til Arvid Lohmann, Fjellerup. Nr. 25. Marinus Sørensen (Blus), gdr. Hegedal Mark. Nr. 26. Hanne Sørensen, gift med nr. 25 på billedet. Nr. 27. Jens Skjøtt, bror til bruden, - fiskehandler Fjellerup Strand. Gift med nr. 10 på billedet, Nr. 28. Peter Skjøtt (Drejer), far til bruden. Nr. 29. Kristian Skjøtt, bror til bruden. Nr. 30. Eleonora Skjøtt, datter af nr. 10 og nr. 27 på billedet. Nr. 31. Jensine Skjøtt, mor til bruden og gift med nr. 28 på billedet. Nr. 32. Klara Thomsen (brudepige), søster til nr. 20 på billedet, og var gift med fisker Alfred Hansen, Fjellerup Strand. Nr. 33. Marie Jensen, mor til brudgommen. Nr. 34. Immanuel Petersen, søn af landpost Martinus Petersen, Fjellerup Fælled. Han tjente muligvis på Bøgegaarden. Nr. 35. Alexander Lohmanns hustru, der hed Anna. Nr. 36. Marie Jørgensen, gift med Rasmus Jørgensen, nr. 9 på billedet. Nr. 37. Marius Sørensen (Blus), søn af nr. 25 og nr. 26 på billedet.

Fjellerup Strand i januar 1985.

Johannes Aabenhus.

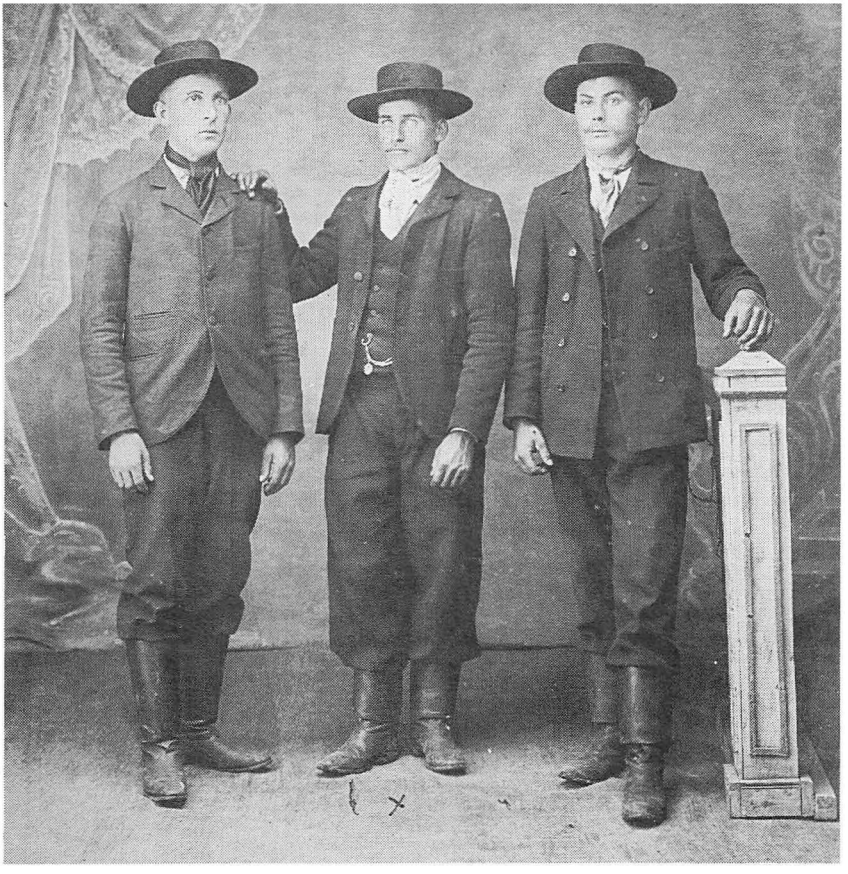

Argentina 1902

Manden i centrum er Jens Peter Jensen, der som 22-årig rejste til Argentina for at arbejde ved landbruget, men vendte hjem igen og efter soldatertiden slog sig ned på en husmandslod ved Constantia. Billedet er taget i Tres Arroyos, Argentina. Tæt ved denne by ligger Cascellares, hvor Jens Peter arbejdede. Her havde medlemmer af hans slægt slået sig ned, og både hans broder Martinus og broderen Sigvard opholdt sig et par år på ejendommen. Også deres sønner drog senere dertil.

Egnsarkivet har ikke megen viden om de mange, som drog både til Nord- og Sydamerika fra egnen, men fra netop denne familie har vi modtaget en del billeder og papirer, som omhandler denne ud- og tilbagevandring. Vi håber, at en eller anden vil kaste sig over emnet og skrive noget til en senere årbog.

Breve fra Vilhelm Beck 1872-1877

T. Mortensen

Hos efterkommere af familien Christen Sloth i Voldby opbevares nogle breve fra Vilhelm Beck skrevet til Christen Sloth og hans hustru Ane. Vi har fået lov at udgive disse stærkt personlige breve, fordi de belyser Vilhelm Beck selv ganske godt. De spænder i tonen fra travl munterhed til inderlighed, ja selv i ligtalen over Karl Sloth og brevet i anledning af Vilhelm Sloths død mærker man, hvorledes den indtrængende alvor gennemlyses af varme for de mennesker, som hørte til Vilhelm Becks allernærmeste i hans tid som præst i Ørum-Ginnerup i årene 1866-1874. Samtidig er brevene gode eksempler på det kristne livssyn, som bar Indre Mission frem på Djursland i slutningen af forrige århundrede.

Christen Sloth købte 1868 Ginnerup Anneksgård, men allerede 1873 flyttede familien til Voldby, og siden da er Voldbygaard slægtens sæde. Christen Sloths erindringer bl.a. fra Ginnerup-tiden er aftrykt i Århus Stifts Årbøger 1970. Hans søn, Rudolf Sloth, har i Nørre Djurs Egnsarkivs årsskrift 1983 berettet om Voldbygaard-tiden.

Vi bringer de fem breve med Vilhelm Becks originale stavemåde. Efter brevene er der tilføjet enkelte personoplysninger.

Nr. 1

Ved lille Karl Slots Jordefærd i Ginnerup Kirke 8. Juni 1872.

Det er svært at give det hen, som Hjertet rigtig for Alvor hænger ved, og der er vel intet, som Hjertet hænger fastere ved end vore Børn; det er voldsomt svært at give sit Barn hen, selv om vi vide med Vished, at vi giver det hen til vor Fader i Himlen; og det vide vi dog med Vished, at saadant et lille Barn som dette hører vor Herre til, er endnu, hvad det blev i Daaben, Gud Faders eget lille Barn, og at det er til ham, I have givet Eders lille Karl hen. Men dog, det er det sværeste, som Gud i Himlen kan forlange af en Fader og Moder paa Jord, at vi skulle give ham vore Børn paa denne Maade, saa at vi selv skulle undvære dem hernede. Dog, Venner! naar I staar her med denne smertefulde Følelse,

at det er saa meget og saa svært, hvad Gud i Himlen har forlangt af Eder, saa maa I dog huske paa, at Gud Fader ved godt, hvor svært det er, thi han har ikke forlangt mere af Eder her end, hvad han selv har givet: han har jo selv givet sit Barn, sit eneste Barn hen, da han gav os sin Søn til Frelser, og han maatte endda give sit Barn hen til et Liv fuldt af Pine og Kval, medens I har maattet give Eders Barn hen til et Liv fuldt af Salighed; Gud Fader ved godt, hvor svært det er for Eder, hvad han her har forlangt af Eder: men naar han ved det, saa kunne I ogsaa være visse paa, at han ikke vilde have gjort det, naar det ikke var nødvendigt enten for Eders lille Barns Skyld, at han kunde faa ham frelst og velbjerget i sit Himmerig, før Djævelen fik taget ham fra ham, eller nødvendigt, for Eders Skyld, for at faa Eder frelst, som jo have daglig Kamp med den Onde, der saa gjerne vil tage os fra vor Frelser.

Men, kjære Venner! deri er en dyb og salig Trøst, at Gud i Himlen ikke har forlangt megen større Smerte af Eder, end hvad han selv har prøvet. - Og saa skal det ogsaa være Eders Trøst, at tro og huske paa, hvad Eders lille kjære Dreng nu er, at det var Englene, som bar hans lille Barnesjæl hjem, at det er Frelseren, som har gjemt ham for Eder, - ja gjemt ham for Eder, - ikke taget ham fra Eder; Jesus tager aldrig noget Kjært fra os, men han gjemmer ofte noget af det Kjæreste vi har, for at vi ikke skulle miste det, gjemmer det i sit Hjem, for at vi skulle finde det igjen sikkert hos ham. Derfor skulle vi ikke trøste hverandre paa Verdens usle Vei med at det glemmes nok naar Tiden gaar, eller med, at I have jo endnu Børn at glæde Eder ved. Nej, hvad Hjertet for Alvor elsker, skal aldrig glemmes; og det vilde være en Skjændsel for en Fader og Moder at glemme deres Barn. Og hvad Hjertet for Alvor har elsket, kan ikke erstattes af noget andet; ikke sandt I kunne aldrig glemme Eders lille Karl; I kunne aldrig se ham erstattet af noget andet. Bøj kun derfor Øret til, hvad Eders eget Barn sagde til Eder i dag: I have dog endnu 4 Drenge men den ene er gjemt hos Jesus! Gjem Jesus i Eders Hjerter, - gjem kun lille Karls Minde ved siden af Frelserens Navn i Eders Hjerte, - saa kunne I leve med den glade Vished, at I have ikke mistet noget af Eders Børn, men hos Jesus skal I see den kjære lille Dreng igjen. Amen!

Vilh. Beck.

Nr. 2 Ørum Præstegaard 3 April 1873

Mine inderlig kjære Venner!

I blive jo ikke vrede paa mig, fordi jeg ikke kan andet end være hjertelig bedrøvet over at skulle miste Eder i Ginnerup; det er jo da Kjærligheden, som er bedrøvet derover, thi der er ikke mange Mennesker og ingen her i Pastoratet, som jeg holder mere af end Kristen Slot og hans Hustru. Men aldrig kan mit Hjerte ønske Eder andet end godt, en Fortsættelse af det lykkelige Liv, som vor Herre har givet Eder her, og som jeg har set paa med Glæde saa mange Gange. Og saa modtag min inderlige Tak for alt, hvad jeg har fundet i Eders Hus; det er første Gang, I have bedrøvet mig.

Eders Broder og Ven

Vilh. Beck.

Nr. 3 Ørsløv Præstegaard 3 September 1874

Dersom De, min inderlig kjære Ven! havde set, hvor glad jeg blev ved Deres kjærlige Brev, saa vilde De ikke mere tænke paa at »bebyrde« mig med Brev; et Ord fra Venner har altid været mig kjært, og Du ved, at Du og Ane høre til vore allerkjæreste Venner; det Baand, som Deres Kjærlighed imod mig i Ginnerup bandt mig med til Dem, høre til de stærkeste Baand, mit Hjerte er bundet med. Og jeg er saa glad ved at se, at Afstanden heller ikke hos Dem har begyndt at løsne det.

Til lykke med den nye lille Pige; nu kan De da sige, at De har faaet Troen i Hænderne paa, at vor Herre altid giver god Erstatning for det, som han tager; nu maa han vel nok have lille Karl at opdrage for Dem i sit hellige Hjem, nu har han givet Dem to smaa Piger at opdrage for ham. Ikke sandt, Ane? Ja, der kommer let Taarer i Øjnene ved det, men Himlen spejler sig i de Taarer.

Tak, fordi De har besluttet at besøge os adaare; saa haaber jeg at have et godt Hjem at modtage Dem i; nu ligger vi i et gyseligt Roderi; det er omtrent den hele Gaard, som bliver ombygget, saa godt som et helt nyt Stuehus, der næsten er færdigt, - dernæst en Sidelænge, som ogsaa er Stuelænge, men som der endnu ikke er taget fat paa; en hel ny Hestestald og Kostald i et gammelt Hus, som er under Arbejde; en ny Vognport, som er et helt nyt Hus, er bygget, et helt nyt Hus til Hans er ogsaa færdigt, og et nyt Hus til Jens Don. Vi have for Øjeblikket 4

Murere og 6 Tømrere, saa at De kan tænke Dem, at min Hustru har meget at tage vare paa.

Fra Jens Don og Laurine skal jeg hilse; de have ligget i en Lo i Sommer i et forfærdeligt Hus. Adressen er Jens Don Jyde, Ørsløv Kollemose ved Slagelse.

Lieutenant Pontoppidan er hos mig og sender en kjærlig Hilsen i Forening med min Hustru og mig.

Deres inderlig hengivne

Vilh. Beck.

Hils min lille Ven Rudolf.

Nr. 4 Ørsløv Præstegaard 12 Februar 1876

Det er længe siden nu, at I, kære Venner! viste os den Kjærlighed at besøge os, og saa oven i Kjøbet sender os et kjærligt Brev; ja, det var kjærligt gjort af Eder, og det hjælper alt sammen paa mange Maader at se den Kjærlighed, der binder Guds Børn sammen; det hjælper paa Troen, naar vi se, hvorledes Troen binder Hjerterne sammen som intet andet; og det hjælper paa selve Kjærligheden, thi vi trænger til at se hverandre, give hverandre Haandslag og tale sammen. Meget er sket siden den Tid, meget godt og velsignet, af samme Slags; i Sverig havde vi gode Dage med de kjære Venner der; i Odense ligesaa; og saa har jeg været i Ribe og Varde og fornummet det samme Venskab, – og saa i Udbyhøj mine første Venner, saa at jeg er fløjet fra den ene Kjærlighed i den anden. Hvor det dog altsammen gjør godt. Naar nu Sneen smelter – for Øjeblikket fyger den paa Kraft – naar Fuglene slaar Foraarstonen an, og Blomsterne springer ud, glæder jeg mig til at synge en Sang med de gamle Venner paa Jeres Egn. Her hjemme gaar alting saaledes, at vi have meget at takke for baade i Hus og Kirke; Kirken fyldes bestandig mere, og jeg har Kræfter til at arbejde paa den gamle Maade, som I kjende, enogsaa jeg nok kan mærke det mere end før.

Nøjes nu med disse Par Ord og en Kjærlig Hilsen fra os.
Hils hos Ras Poulsens og alle de mange andre gode Venner, som leve i frisk Erindring.

Eders Ven og Broder

Vilh. Beck.

Nr. 5 Ørsløv Præstegaard 12 Januar 1877

Det har gjort os hjertelig ondt for Eder, vore Kjære Venner! at høre om lille Vilhelms Bortgang; thi vi ved, hvor meget I holder af Eders Børn, og jeg mindes, hvor svært det var for Eder, da lille Karl rejste fra Eder. Jeg kan kun sige; synd ikke i Eders Sorg, men husk paa, at det er Jesus, som har gjort det, og han gjør jo alt, hvad han gjør, kun med denne ene Tanke at frelse Eder og Eders Børn; han hjælper Eder med at samle Eder Skatte i Himlen, som Møl og Rust ikke fortære, og glæd Eder midt i Sorgen over, at I have to Børn, som voxe op som evige Skatte i Englehjemmet, hvor Djævelens og Syndens Møl og Rust ikke kan fortære dem. De er nu sammen med vores lille Immanuel og Susanna, medens vi, deres Forældre, have svært ved at jage Møllene bort og holde os fri for Rusten her i denne Verden; men lad os holde sammen og elske og trøste og styrke hverandre, medens vore Børn holder sammen hjemme hos Jesus, at vi dog kan finde dem der engang hos ham, hvor vi skulde forstaa alting, ogsaa hvorfor vi ikke maatte beholde dem her paa Jorden.

Gud velsigne Eder, I Kjære!

Vilh. Beck.

Personoplysninger

Nr. 1. Karl Sloth, søn af Ane og Christen Sloth, død 3.6.1872, 3 år gammel.

Nr. 2. Christen Sloth købte 2. april 1873 Voldbygaard på auktion.

Nr. 3. Den lille pige er Margrethe Sloth, f. 1874, død 1930. Jens Don og Hans er nogle af de familier, som flyttede fra Ørum-Ginnerup med Vilh. Beck til Sjælland og dannede en hel lille koloni af jyder i Ørslev, hvor Beck fik embede april 1874. Rudolf er Rudolf Sloth, f. 1871 i Ginnerup, d. 1965 i Voldby. Løjtnant Pontoppidan er Thor Pontoppidan, søn af godsejer Pontoppidan på Ørbækgaard i Ørum sogn. Familien var Becks nære omgangskreds og åndsfæller.

Nr. 4. Ras Poulsen er Rasmus Poulsen i Sangstrup, Ane Sloths far. Omkring ham udviklede den indremissionske kreds i Voldby sogn sig.

Nr. 5. Vilhelm Sloth, død 10.01.1877, ½ år gammel. Immanuel og Susanne er Vilhelm Becks børn, der fødtes i Ørum, men døde 1869 og 1870 henholdsvis 1 time og 7 dage gamle.

K.F.U.M. Spejderne i Fjellerup-Glæsborg 1943

Øverst fra venstre; 1. Jens Ejner Feddersen, var sadelmagersvend hos Trier i Glæsborg. Nu sognepræst i Tommerup, Fyn. 2. Johannes Sørensen, Skovgårde. 3. Ernst Glerup, købmand i Stenvad. 4. Hans Nielsen, udlært skrædder i Fjellerup, nu bosat i Grenaa. Nederst fra venstre; 5. Jensenius Spens, (kaldet Jens Spens), Fjellerup. 6. Niels Nielsen, udlært skrædder i Fjellerup, bosatte sig i Farsø.

Fjellerup Strand i februar 1984

Johannes Aabenhus.

Praktiske oplysninger:

Adresse:

NØRRE DJURS EGNSARKIV, Stokkebro 85, Gjerrild, 8500 Grenaa

Åbningstider:

Hver torsdag fra klokken 13.00-15.00 samt den 1. og 3. tirsdag i hver måned fra kl. 19.00-21.00. Lukket på helligdage og skæve helligdage. Ud over de faste åbningstider kan arkivet åbnes for interesserede ved henvendelse til Grethe Lykke, Gjerrild Bygade 28, Gjerrild, tlf. 06 38 43 60, eller Tom Mortensen, Bredgade 20, Grenaa tlf. 06 32 30 07.

Bestyrelsesmedlemmer:

H. Lykke Nielsen, Toften 13, Voldby, 8500 Grenaa, (formand) ..... tlf. 06 33 22 91
Else Lassen, Teglværksvej 2, Gjerrild, 8500 Grenaa, (næstform.) ..... tlf. 06 38 41 52
Folmer Mogensen, Selkær Møllevej 1, Selkær, 8585 Glæsborg, (sekr.) .. tlf. 06 38 72 53
Ove Gelsing, Stokkebro 97, Gjerrild, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 38 43 05
Kirsten Frederiksen, Hedegårdsvej 19, Hedegård, 8585 Glæsborg ..... tlf. 06 38 72 37
Grethe Lykke, Gjerrild Bygade 28, Gjerrild, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 38 43 60
Johs. Aabenhus, Klitvej 20, Fjellerup, 8585 Glæsborg ..... tlf. 06 31 75 67
Annie Langberg, Albertinelund 4, 8585 Glæsborg (komm. repr.) ..... tlf. 06 38 64 24

Arkivar:

Tom Mortensen, Bredgade 20, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 32 30 07

Kontaktkreds:

Har du papirer eller billeder, som du tror kan interessere egnsarkivet, kan du ringe til en person i dit lokalområde.

Bodil Rasmussen, Toresvej 18, Emmelev, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 38 73 87
Lone Kjær Andersen, Knudvej 10, 8586 Ørum Djurs ..... tlf. 06 38 15 14
Karen Laursen, Laenvej 26 F, 8585 Glæsborg ..... tlf. 06 38 70 97
Lise Pape, Vandmøllevej 15, Fannerup, 8560 Kolind ..... tlf. 06 33 90 72
Karl Pold, Anemonevej 10, 8585 Glæsborg ..... tlf. 06 38 72 44
Trier Svenningsen, Stenvad Bygade 33, 8586 Ørum ..... tlf. 06 38 13 13
Peter Sørensen, Hjembækvej 58, Sangstrup, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 33 22 89
Frits Bønnerup, Strandagervej 3, Karlby, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 33 21 24
Iris Johansson, Havet 16, Bønnerup Strand, 8585 Glæsborg ..... tlf. 06 38 61 94
Knud Holm, Sekshøjevej 1, Fannerup Mark, 8500 Grenaa ..... tlf. 06 33 90 64

Desuden kan du naturligvis ringe til arkivaren eller bestyrelsesmedlemmerne.

NØRRE
DJURS
EGNS
ARKIV